

Vår saksbehandler:
Trond Åsheim

Vår dato: 21.10.2011

Vår referanse: 067-11/8.0

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Sak om beredskapen i Sivilforsvaret

Vi takker for henvendelsen fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen i forbindelse med behandling av saken om Sivilforsvarets beredskap. STAFO samfunnssikkerhet organiserer om lag halvparten av de ansatte i Sivilforsvaret over hele landet. Disse har vært invitert til og har deltatt med informasjon til denne besvarelsen i den grad tiden har tillatt.

Sivilforsvaret er inne i en omstilling. Til tross for at dette medfører ekstra kostnader, er det ikke gitt ekstra bevilgninger til dette. Dermed må kostnadene dekkes over driftsbudsjettet med den følge at etaten får for lite midler til å dekke alle områder av virksomheten. Dette kommer i tillegg til generelt trange økonomiske kår over flere år.

Vi som ansatte er stolte over Sivilforsvaret. Etaten består også av mange motiverte tjenestepliktige som yter langt ut over det som kan forventes. På mange områder yter Sivilforsvaret en god støtte til nødetatene. Evnen til enkel bistand som vannlevering og telt, lys og varme er god. Samtidig gjør for lav øvingsfrekvens og mangelfullt og utdatert utstyr at Sivilforsvarets evne til bistand i komplekse hendelser meget begrenset. Det som fungerer godt skyldes ansatte og tjenestepliktiges vilje til å yte mer enn forventet. Regjeringens manglende oppfølging av St. meld 22 gjør derimot at Sivilforsvaret risikerer å dø på rot.

Problemstilling 1

Det konsept for Sivilforsvaret som er beskrevet i St. meld. 22 kan deles i to deler; den delen som er kostnadsfrie, organisatoriske endringer og den delen som krever investeringer.

Den kostnadsfrie delen, som endringer i styrkestrukturen, er gjennomført.

Den delen som krever investeringer, er i St. meld. 22 blant annet omtalt som ”å sikre Sivilforsvarets evne til å være en statlig forsterkningsressurs ved komplekse hendelser”. Meldingen sier videre: ”Sivilforsvaret skal dimensjonere sine forsterkningsressurser for å kunne delta i håndteringen av større, langvarige og komplekse hendelser som følge av alvorlige ulykker, naturskapt hendelser og terror”.

Postadresse:
Trondheimsvegen 529
0961 OSLO

Besøksadresse:
Trondheimsvegen 529
0961 OSLO

Telefon:
22 21 93 02
22 21 93 03

Telefaks:
22 10 28 87

E-postadresse:
tom.labraten@dsb.no
trond.asheim@dsb.no

Her kan vi ikke se at forutsetningene er oppfylt. Sivilforsvaret har lite utstyr til annen bistand ved uønskede hendelser enn slanger, pumper og telt med lys og varme til innsatsmannskapene. Kravene til telt, lys og varme vil være den samme enten hendelsen er kompleks eller ikke.

Bistand til alle typer hendelser krever at Sivilforsvaret har et mannskap som er opplært og øvd. Med den reduksjon i øvingsaktiviteten som vi har sett i løpet av de siste årene, er forutsetningen for å være en ressurs ved komplekse hendelser heller redusert enn ivaretatt.

Problemstilling 2

Så langt STAFØ samfunnssikkerhet kjenner til, har ikke regjeringen lagt opp noen langsiktig fremdriftsplan for å sikre tilstrekkelig fart i utskiftingen av utstyr. Det er fastslått et investeringsbehov på 162 millioner. De siste tre årene har det vært bevilget 5 millioner pr år til investeringer. Det positive er at årets ekstrabevilgning på 30 millioner og frigjorte midler fra avhending av eiendommer har gjort at Sivilforsvaret fornyes raskere. Med uendret investeringstempo vil fornyelsen nå ta bare 19 og ikke 32 år.

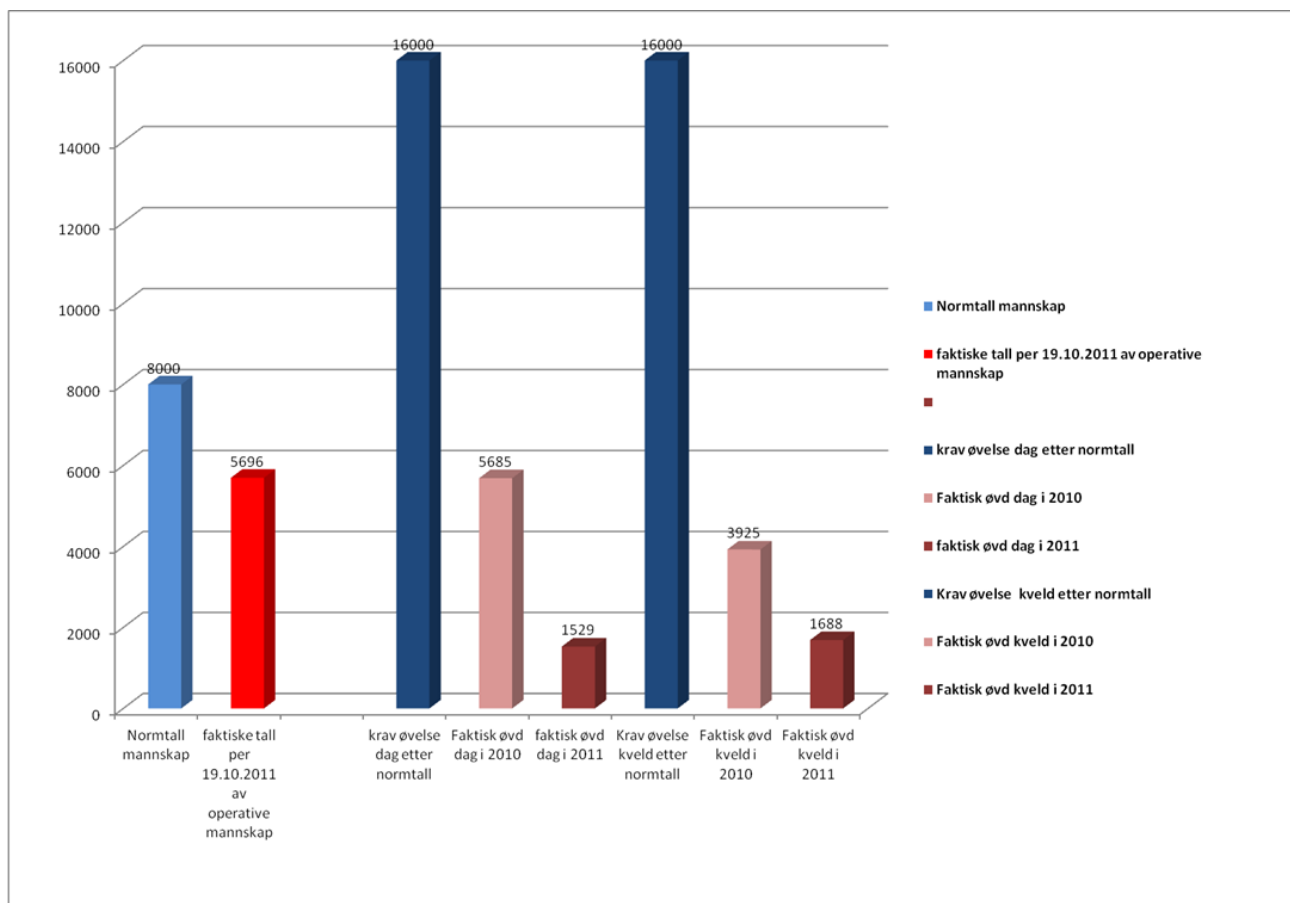
Problemstilling 3

I St. meld 22 står det: *"Justisdepartementet anbefaler videre å redusere den operative styrken fra 10 000 til 8 000 tjenestepliktige"*. Over flere år har Sivilforsvarets reelle utdanningskapasitet vært for liten. Dette har ført til at man ikke har kunnet erstatte mannskap i takt med avgangen. Vi mener at det ikke har vært grunnlag for å redusere oppsetningen fra 10 000 til 8 000, men å øke den fra ca 6 000 til 8 000. Dette er ikke gjennomført.

Problemstilling 4

Øvingsaktiviteten i Sivilforsvaret er ikke i tråd med Stortingets forutsetninger om at alt mannskap i innsatsavdelingene skal øves hvert år. Sporadiske ekstrabevilgninger er av kortsiktig art og er vanligvis øremerket konkrete anskaffelser. Etter vår mening ser det ut til at øvingsaktiviteten er den delen av Sivilforsvarets virksomhet som det er lettest å ta midler fra når utgifter må reduseres eller etaten blir pålagt andre kostnader, som for eksempel ved omorganisering.

Ut fra Stortingets forutsetninger skulle alle tjenestepliktige øve 2 dager og 2 kvelder pr år. Dette blir til sammen 16 000 øvingsdager og 16 000 øvingskvelder basert på forutsetningen om en styrke på 8 000. Reelt ble det gjennomført henholdsvis 5 685 og 3 925 øvingsdager/ -kvelder i 2010.ⁱ

Problemstilling 5

Som ansatte i Sivilforsvaret kan vi ikke se at det har vært noen oppfølging av bekymringsmeldingene fra etaten. Det er riktignok gitt en ekstra bevilgning på 30 millioner i år, men vi savner en erkjennelse av situasjonen i de regulære tildelingene i statsbudsjettet.

Sivilforsvarsdistriktene sliter fortsatt med å få tilstrekkelige utdanningskvoter ved Sivilforsvarets skole og økonomi til gjennomføring av øvelser.

STAFO og andre fagforeninger har gjentatte ganger gitt uttrykk for situasjonen ved forskjellige høringer for Justiskomiteen.

Problemstilling 6

Forutsetningen for forsterkningsrollen er at Sivilforsvaret skal dimensjoneres for å kunne "delta i håndteringen av større, langvarige og komplekse hendelser som følge av alvorlige ulykker, naturskapt hendelser og terror". Samtidig skal ressursene kunne brukes i mindre hendelser som leteaksjoner og lensing av kjellere. Det er naturlig at de fleste hendelser som Sivilforsvaret blir involvert i er små hendelser av den siste kategorien. Dette fører imidlertid til at oppmerksomheten blir tatt bort fra det som er det egentlige formålet og Sivilforsvaret kun blir tilført ressurser for å kunne bistå ved de små hendelsene. Etter vår mening gjør mangel på utstyr og opplæring at Sivilforsvaret ikke har kapasitet til å delta i langvarige og komplekse hendelser slik som forutsatt.

Postadresse:
Trondheimsvegen 529
0961 OSLO

Besøksadresse:
Trondheimsvegen 529
0961 OSLO

Telefon:
22 21 93 02
22 21 93 03

Telefaks:
22 10 28 87

E-postadresse:
tom.labraten@dsb.no
trond.asheim@dsb.no

Til tross for dette er etaten i stand til å levere ut over det som den har faktiske forutsetninger for, men dette skyldes motivasjon og vilje hos de tjenestepliktige. Mannskap må ofte stille med egne kjøretøyer for å transportere materiell og personer ved innsatser og bruker av fritid og egne ressurser for å kompensere for manglende øvelser.

Sivilforsvaret har etter hvert utviklet noen basiskonsepter for støtte til nødetatene. Telt, lys og varme til innsatspersonell og innsatsledelse er et slikt konsept. Dette håndteres enkelt innenfor de rammene som er stilt til disposisjon og nytteverdien vil være uavhengig av kompleksiteten i den aktuelle hendelsen. Etaten besitter også en betydelig ressurs av brannsprøyter og – slanger og kan forsterke brannetatene ved brann og flom. Utover dette er etatens evne til teknisk bistand meget begrenset. Utstyr til høyhusslukking er ukjent.

Manglende øvelse samtidig med skjerpede HMS-krav gjør at Sivilforsvaret får svekket forutsetning for å delta i annet enn helt enkle oppdrag som kun i liten grad krever ressurser utover arbeidskraft.

Sivilforsvarets innsats vil imidlertid alltid bli verdsatt fordi mannskapet er villig til å stille opp. Støtte fra Sivilforsvaret blir sammenlignet med hvordan situasjonen hadde vært uten denne bistanden og ikke med hvordan det kunne ha vært om Sivilforsvaret hadde kunnet bidratt i henhold til forutsetningene.

Med vennlig hilsen
STAFO samfunnssikkerhet

Tom Labråten
leder

ⁱ Tallene er utarbeidet av ansatte ved et av sivilforsvarsdistriktene og innhentet fra hvert av de 20 sivilforsvarsdistriktene.